

BOLYAI ANYANYELVI CSAPATVERSENY
ORSZÁGOS DÖNTŐ SZÓBELI FORDULÓ (2025. DECEMBER 13.)

3. OSZTÁLY

FELADATOK ÉS MEGOLDÁSOK

Az egyes szavak, kifejezések magyarázatával, illetve a kifejtendő kérdésekre adott válaszmintákkal természetesen csak a leginkább elvárható, a legvalószínűbb lehetséges válaszokat közöljük. Mérlegelés alapján minden jó válasz elfogadható.

1. feladat (5 pont)

Oda-vissza értelmes szavak, esetleg toldalékos szóalakok meghatározásait, rokon értelmű párjait adtuk meg. Öt ilyen szó párosítást, de összekeverve. Keressétek meg a párokat, és mondjátok el e megtalált szavakat a zsűrinek! Például: – *virágos mező* – *házak közti közterület* → *RÉT* és *TÉR*.

– <i>az egyik égtáj (kelet)</i>	– <i>átvészeli, valahol tölti a hideg évszakot (telel)</i>
– <i>öblös, bő (tág)</i>	– <i>házhely, kisebb földterület (telek)</i>
– <i>régész által talált tárgy (lelet)</i>	– <i>lerakódott kosz a tárgyakon (por)</i>
– <i>táncot jár (rop)</i>	– <i>lapszáltól lapszélíg tartó szakaszok a könyvben (sorok)</i>
– <i>vén, idős (koros)</i>	– <i>akadály (gát)</i>

A párok: kelet – telek, tág – gát, lelet – telel, rop – por, koros – sorok. Megtalált páronként **1-1 pont**.

2. feladat (16 pont)

Olvassátok el az alábbi részletet, majd válaszoljatok a kérdésekre!

Móra Ferenc: A gyevi törvény

Gyevit ne tessék keresni a térképen, mert a térképen csak Algyő található, egy macskaugrásnyira Szegedhez. De hát a mappa mondhat, amit akar, a gyevi magyar mégiscsak jobban tudja a saját faluja nevét.

A régi világban szokásban volt nagyeszű magyaroknál a Márton gyereket Mártának kereszteltetni, hogy a császár lánynak gondolja, és ne öltöztesse angyalbőrbe. Valami ilyen huncutság lehetett abban is, hogy Algyő Gyevinek nevezte el magát. Gondolta, hogy így majd nem találják meg a mindenféle dézsmaszedők.

Történt egyszer, hogy Mátyás királyra ráestellett a szegedi határban, ahol nyulászni járt. Valahogy eltévelyedett a kíséretétől, s nem volt vele senki az ispánján kívül, azt ijesztgette tréfás szóval:

- *Na, cselédem, hová bújjunk éjszakára, hogy el ne kapjon a réztollú bagó?*
- *Itt van Gyevi egy miatyánknyira – emelte meg a süvegét az ispán –, ott meghálhatunk, reggel aztán megkereshetjük a többieket.*

Kérdések:

1. Létezik-e a történetben szereplő falu?
 - Igen, létezik (Algyő néven). Elfogadható az is, ha azt válaszolják például, hogy: Gyevi néven nem, mert így csak a helyiek hívják a falut. **2 pont**
2. Mit jelentenek a szöveg következő szavai, kifejezései ebben a szövegkörnyezetben?
 - a) *mappa*
 - térkép **2 pont**
 - b) *macskaugrásnyira*
 - (nagyon) közel **2 pont**
 - c) *nyulászni*
 - nyúlra vadászni **2 pont**
 - d) *meghálhatunk*
 - megszálhatunk/alhatunk **2 pont**
3. Miért volt szokás Mártának kereszteltetni a fiúgyermeket?
 - Azért, hogy ne vigyék el katonának. **2 pont**
4. A császár milyen intézkedését kerülték ki a gyeviék?
 - Az adószedést. **2 pont**
5. Minek a jelképe, ha valaki megemeli a süvegét?
 - A tisztelet kifejezése, egy köszönési forma. **2 pont**

3. feladat (12 pont)

Találjatok ki egy rövid kis jelenetet, történetet a „*Madarat tolláról, embert barátjáról...*” közmondás értelmének bemutatására, majd a zsűri előtt adjátok elő legfeljebb 3 percben!

Pontozás:

A jelenetre kapható maximális **12 pont** az alábbi részpontokból áll:

- a kapott közmondás, szólás megértése és helyesen értelmezett, alkalmazott előadása: **3 pont**
- a jelenet kidolgozottsága, az időkeret arányos kitöltése: **3 pont**
- az előadás ötletessége, kreativitás: **3 pont**
- a kommunikáció (akár nem verbális) minősége, érthető, világos közlés: **3 pont**

BOLYAI ANYANYELVI CSAPATVERSENY
ORSZÁGOS DÖNTŐ SZÓBELI FORDULÓ (2025. DECEMBER 13.)

4. OSZTÁLY

FELADATOK ÉS MEGOLDÁSOK

1. feladat (5 pont)

Oda-vissza értelmes szavak, esetleg toldalékos szóalakok meghatározásait, rokon értelmű párjait adtuk meg. Öt ilyen szópárosét, de összekeverve. Keressétek meg a párokat, és mondjátok el e megtalált szavakat a zsűrinek! Például: – *virágos mező* – *házak közti közterület* → *RÉT* és *TÉR*.

– <i>a hálóba került labda</i> (gól)	– <i>észak-európai nép</i> (dán)
– <i>folyóvíz sodra, folyása</i> (ár)	– <i>eltalálható pont</i> (cél)
– <i>szorító szerszám (vasból)</i> (satu)	– <i>kötelen függ</i> (lóg)
– <i>sás (vizinövény)</i> (nád)	– <i>járművön utazó személy</i> (utas)
– <i>a deszkánál kisebb egyenes faanyag</i> (léc)	– <i>a tetejére</i> (rá)

A párok: gól – lóg, ár – rá, satu – utas, nád – dán, lécs – cél. Megtalált páronként **1-1 pont**.

2. feladat (16 pont)

Olvassátok el az alábbi részletet, majd válaszoljatok a kérdésekre!

Móra Ferenc: Hendók mester és Busa deák

Hendók mester a Mátyás király legkedvesebb íródeákja volt, Busa deák pedig a Hendók mester leghaszontalanabb szolgája.

Akkor még más világ volt, mert még nem volt ábécéskönyv. Ha valami okos ember írt valami szép könyvet, azt a tudós emberek szépen lekörmölgették betűről betűre.

Mivel Hendók mester ilyen nagy tudós férfi volt, Mátyás király nagyon szerette a keze munkáját s arannyal váltotta be a királyi könyvtárba. S megengedte neki, hogy mind a két füle mellett hordhasson egy-egy kihagyozott lúdtollat, mely engedelemre büszke is volt Hendók mester.

– No, az nem nagy sor – pittyesztette el a száját Busa deák –, nekem két lúdtoll helyett egész kócsagszárnyam van. Csakhogy nem a fülem mellett hordom, hanem a süvegemen.

– Bizony, Busa deák, látszik, hogy nem jártál ott, ahol a tudományt osztogatják – pirongatta Hendók mester.

– De bizony nem is kívánczok én arra a tájékra! Úgy vélem, nagyon zörgős marad annak a csontja, aki tudományt abrakol.

Kérdések:

1. Milyen tulajdonságukban különbözik Hendók mester és Busa deák?

- Hendók mester tanult, okos ember volt; Busa deák tanulatlan, buta. Elfogadható az is, ha azt válaszolják, hogy Hendók mester szorgalmas volt, míg Busa deák haszontalan, lusta. **2 pont**

2. Miért pont lúdtollat hordhatott a mester a füle mellett?

- Akkoriban lúdtollal írtak, ezért a lúdtoll az írástudás jelképe. **2 pont**

3. Magyarazzátok meg a szöveg alábbi mondatait, kifejezéseit!

a) „arannyal váltotta be a királyi könyvtárba.”

- Arany(pénz)ért vette meg. **2 pont**

b) „nem jártál ott, ahol a tudományt osztogatják”

- Nem sok eszed van / tanulatlan vagy. **2 pont**

c) „zörgős marad annak a csontja, aki tudományt abrakol.”

- Szegény marad, aki sokat tanul. / Tudományból nem lehet megélni. **2 pont**

4. Mit érzékeltet azzal Busa deák, hogy „elpittyesztte a száját”?

- Lekicsinyli / Nem értékeli/becsüli nagyra Hendók mester kiváltságát. **2 pont**

5. Kérdések Mátyás királlyal kapcsolatban:

a) Hogy nevezik Mátyás könyvtárának könyveit?

- Corvináknak nevezik. **2 pont**

b) Ki volt Mátyás apja, s milyen történelmi esemény fűződik a nevéhez?

- Hunyadi János. A nándorfehérvári győzelem a török felett 1456-ban.

Válaszelemenként **1 pont**, összesen: **2 pont**

3. feladat (12 pont)

Találjatok ki egy rövid kis jelenetet, történetet a „*kecskére bízta a káposztát*” szólás értelmének bemutatására, majd a zsűri előtt adjátok elő legfeljebb 3 percben!

Pontozás:

A jelenetre kapható maximális **12 pont** az alábbi részpontokból áll:

- a kapott közmondás, szólás megértése és helyesen értelmezett, alkalmazott előadása: **3 pont**
- a jelenet kidolgozottsága, az időkeret arányos kitöltése: **3 pont**
- az előadás ötletessége, kreativitás: **3 pont**
- a kommunikáció (akár nem verbális) minősége, érthető, világos közlés: **3 pont**

BOLYAI ANYANYELVI CSAPATVERSENY
ORSZÁGOS DÖNTŐ SZÓBELI FORDULÓ (2025. DECEMBER 13.)

5. OSZTÁLY

FELADATOK ÉS MEGOLDÁSOK

1. feladat (5 pont)

Oda-vissza értelmes szavak, esetleg toldalékos szóalakok meghatározásait, rokon értelmű párjait adtuk meg. Öt ilyen szópárosét, de összekeverve. Keressétek meg a párokat, és mondjátok el e megtalált szavakat a zsűrinek! Például: – *virágos mező* – *házak közti közterület* → *RÉT* és *TÉR*.

– <i>kenyérsütő mester</i> (pék)	– <i>sír népiesen</i> (rí)
– <i>fiókos szekrény</i> (komód)	– <i>kis szeglet, sarok a kemence mögött</i> (sut)
– <i>zuhany</i> (tus)	– <i>ábra, rajz</i> (kép)
– <i>táncos mulatság</i> (bál)	– <i>az egyik végtag</i> (láb)
– <i>észak-európai nép</i> (ír)	– <i>székesegyházak</i> (dóмок)

A párok: pék – kép, komód – dóмок, tus – sut, bál – láb, ír – rí. Megtalált páronként **1-1 pont**.

2. feladat (16 pont)

Olvassátok el az alábbi részletet, majd válaszoljatok a kérdésekre!

Móra Ferenc: Az aranycsináló

Mátyás király idejében éjjel-nappal tárva-nyitva állott a budai Vár nagy érckapuja. Szabadon járhatott rajta ki s be a szegény jobbágy csakúgy, mint a zászlósúr.

– Nem az én házam ez, hanem az országé – mondogatta a nagy király. – Én magam csak zsellér vagyok benne. Kötelességem szívesen látni a gazdát, ha szűrdolmányban jön, ha bársonymentében.

Nem is volt a Mátyás udvara soha ügyes-bajos ember nélkül. Egymás sarkát taposták a kócsagtollas vitézek, a nagy szakállú tudósok, a nagy szavú kalmárok, a csendes mesteremberek. A királynak mindenkihez volt egy-két jó szava.

Legtöbb becsülete volt pedig előtte az olyan embernek, aki valami okos találmánnyal állított be hozzá. Azt soha ajándék nélkül el nem eresztette. Világra is szolt a híre Mátyás bőkezűségének, s külső országokból is özönlött a budai Várba a sok feltaláló. Volt azok közt nagyeszű ember is, volt világcsaló is, s a Mátyás éles szeme a szívébe látott mindnyájának.

Kérdések:

1. Miért állt tárva-nyitva a budai Vár kapuja?
– Mert a vár mindenkié, az ország minden lakosáé, nem csak a királyé. / Azért, hogy a nép jöhessen az ügyes-bajos dolgait intézni. **2 pont**
2. Magyarázzátok meg, mit jelentenek a szöveg alábbi mondatai, kifejezései!
 - a) „*Én magam csak zsellér vagyok benne.*”
– Én csak szolgálok az országot, az ország népét. **2 pont**
 - b) „*Kötelességem szívesen látni a gazdát, ha szűrdolmányban jön, ha bársonymentében.*”
– Ugyanúgy kedvesen kell fogadnom a szegényt, mint a gazdagot. / Mivel a vár az ország minden lakosáé, mindenkit be kell engednem a helyzetétől függetlenül. **2 pont**
 - c) „*egymás sarkát taposták*”
– Sokan jöttek, tolongtak. **2 pont**
3. Kik azok a kalmárok? Vajon miért „*nagy szavúak*”?
– Kereskedők, piaci kofák. Hangos szóval árulják a portékáikat. **2 pont**
4. Mit jelent az utolsó mondatban az, hogy Mátyásnak „*éles a szeme*”?
– Jó emberismerő volt, belelátott az emberek lelkébe. **2 pont**
5. Kérdések Mátyás királlyal kapcsolatban:
 - a) Ki volt Mátyás apja, s milyen történelmi esemény fűződik a nevéhez?
– Hunyadi János. A nádorfehérvári győzelem a török felett 1456-ban.
Válaszelemenként **1-1 pont**. Összesen: **2 pont**
 - b) Hogy nevezték Mátyás híres seregét, és ki volt a kapitánya, akiről Tatay Sándor regényt is írt?
– Fekete sereg. Kinizsi Pál volt a kapitánya. Válaszelemenként **1-1 pont**. Összesen: **2 pont**

3. feladat (12 pont)

Találjatok ki egy rövid kis jelenetet, történetet a „*mindenki a saját háza előtt söpörjön*” szólás értelmének bemutatására, majd a zsűri előtt adjátok elő legfeljebb 3 percben!

Pontozás:

A jelenetre kapható maximális **12 pont** az alábbi részpontokból áll:

- a kapott közmondás, szólás megértése és helyesen értelmezett, alkalmazott előadása: **3 pont**
- a jelenet kidolgozottsága, az időkeret arányos kitöltése: **3 pont**
- az előadás ötletessége, kreativitás: **3 pont**
- a kommunikáció (akár nem verbális) minősége, érthető, világos közlés: **3 pont**

BOLYAI ANYANYELVI CSAPATVERSENY
ORSZÁGOS DÖNTŐ SZÓBELI FORDULÓ (2025. DECEMBER 13.)
6. OSZTÁLY
FELADATOK ÉS MEGOLDÁSOK

1. feladat (5 pont)

Ellentétes jelentésű melléknévpárokat adunk meg összekeverve. Keressétek meg azokat a párokat, amelyek lehetnek egymás ellentétei! Vigyázat, a szavak között van egy kakukktojás!

<i>csökönyös</i>	<i>tömzsi</i>	<i>cserfes</i>	<i>kezes</i>
<i>csapodár</i>	<i>szófukar</i>	<i>hórihorgas</i>	<i>vagány</i>
	<i>félszeg</i>	<i>hűséges</i>	<i>botor</i>

Az ellentétpárok:

- csökönyös – kezes
- tömzsi – hórihorgas
- cserfes – szófukar
- csapodár – hűséges
- vagány – félszeg

A kakukktojás: botor. Megtalált páronként **1-1 pont**

2. feladat (16 pont)

Olvasátok el az alábbi részletet Móra Ferenc *Szent László imája* című írásából, majd válaszoljatok a kérdésekre!

Utoljára László király idejében látogatták meg a magyar földet a besenyő atyafiak. Véres arcú hírnök lihegve jelentette érkezésüket a királynak.

– *Ha Isten velünk, ki ellenünk? – öltötte fel páncélját nyugodtan a szent király, és összekürtöltette fegyvereseit.*

Mire Várad alá értek a magyarok, a martalóc had már fölprédálta Erdélyt; a föld népe jajveszékelve bujdokolt a vad harcosok elől, ám a király elszántan vezette kis seregét a Berettyó völgyéig. Éppen napszállat idején értek oda, s a király át akart úsztatni a folyócskán, mikor a keresztszegi monostorban megcsendült az esti harangszó. A király leszokkent paripájáról, és példát mutatva vitézeinek, könyörögve emelte fel szemeit az égre.

– *Urunk, Istenünk, te vagy a mi kardunk, te vagy a mi kelevézünk!*

Abban a pillanatban olyan rémületes üvöltés verte fel a napszállat csendjét, hogy maga László király is riadtan kapott hatalmas csatabárdjához. Az imádságban megriasztott sereg pedig ijedten rebegte:

– *A besenyők!*

Kérdések:

1. Mit jelentenek a szöveg következő szavai?

a) *monostor*

- kolostor (a zárda is elfogadható) **2 pont**

b) *kelevéz*

- dárda/lándzsa (hajítófegyver)

Ha csak annyit válaszolnak, hogy fegyver, **1 pont**, teljesebb válaszáért **2 pont**

2. Magyarázzátok meg a következő mondatokat!

a) *„Utoljára László király idejében látogatták meg a magyar földet a besenyő atyafiak.”*

- Ekkor támadták meg utoljára Magyarországot a besenyők. **2 pont**

b) *„Ha Isten velünk, ki ellenünk?”*

- Ha Isten segít minket, akkor nem számít, ki az ellenség, mert nagyobb erő támogat. **2 pont**

c) *„a martalóc had fölprédálta Erdélyt”*

- A vad/erőszakos/fosztogató sereg kifosztotta/kirabolta Erdélyt. **2 pont**

3. Milyen mássalhangzótorvény érvényesül a *rebegte* szóban?

- Zöngésség szerint részleges hasonulás.

Ha csak részleges hasonulást mondanak, akkor **1 pont**, teljes válaszáért: **2 pont**

4. Milyen szófajú a szövegben szereplő *napszállat* szó?

- Főnév. **2 pont**

5. Gyűjtsétek ki a szöveg összes tulajdonnevét!

- A tulajdonnevek a következők: László, Isten, Várad, Erdély, Berettyó.

5 megtalált név **2 pont**, 4 megtalált név **1 pont**. Kevesebb névért nem jár pont.

3. feladat (12 pont)

Találjatok ki egy rövid kis jelenetet, történetet az „*Egy bolond százat csinál.*” közmondás értelmének bemutatására, majd a zsűri előtt adjátok elő legfeljebb 3 percben!

Pontozás:

A jelenetre kapható maximális **12 pont** az alábbi részpontokból áll:

- a kapott közmondás, szólás megértése és helyesen értelmezett, alkalmazott előadása: **3 pont**
- a jelenet kidolgozottsága, az időkeret arányos kitöltése: **3 pont**
- az előadás ötletessége, kreativitás: **3 pont**
- a kommunikáció (akár nem verbális) minősége, érthető, világos közlés: **3 pont**

BOLYAI ANYANYELVI CSAPATVERSENY
ORSZÁGOS DÖNTŐ SZÓBELI FORDULÓ (2025. DECEMBER 13.)

7. a

FELADATOK ÉS MEGOLDÁSOK

1. feladat (5 pont)

Ellentétes jelentésű melléknévpárokat adunk meg összekeverve. Keressétek meg azokat a párokat, amelyek lehetnek egymás ellentétei! Vigyázat, a szavak között van egy kakukktójás!

<i>makrancos</i>	<i>korhely</i>	<i>gyámoltalan</i>	<i>mértékletes</i>
<i>talpraesett</i>	<i>komótos</i>	<i>kacér</i>	<i>nyeszlett</i>
	<i>daliás</i>	<i>szófogadó</i>	<i>szende</i>

Az ellentétpárok:

- makrancos – szófogadó
- korhely – mértékletes
- kacér – szende
- nyeszlett – daliás
- gyámoltalan – talpraesett

A kakukktójás: komótos. Megtalált páronként **1-1 pont**

2. feladat (16 pont)

Olvassátok el az alábbi részletet, majd válaszoljatok a kérdésekre!

Népi köszöntő

*Sok számos esztendőket vígan megérhess,
napjaidat számlálni ne légyen terhes!
Az ég harmatja szívedet újítsa,
áldások árja házad elborítsa!*

*Tenéked minden öröm holtig adassék,
amellé meg semmi bú ne barátkozzék!
Légyen éltednek virága mind kinyílt,
szíved ne szenvedjen semmi sebes nyílt!*

Kérdések:

- Milyen ünnepi alkalomra szól ez a köszöntő ének?
– Névnapi/születésnapra. (Egyéni ünnepi alkalomra.) **2 pont**
- Hogyan kell értelmezni az ének második, valamint negyedik sorát?
– Ne legyen nehéz az életed, sok öröm, siker legyen a része az életednek (vagy a családod életének). **2 pont**
- Mely metaforikus szószerkezetek fejezik ki az élet örömeit, jó dolgait?
– *Az ég harmatja, áldások árja, éltednek virága.* Három jó válaszelem **2 pont**, két jó válaszelem **1 pont**. Csupán egy jó válaszelemért nem adható pont.
- Milyen mássalhangzótörvény érvényesül az alábbi szavakban?
 - harmatja*
– Összeolvadás. (A *t* és a *j* találkozása *tty*-nek hangzik.) **2 pont**
 - újítsa*
– Összeolvadás. (A *t* és az *s* találkozása *ccs*-nek hangzik.) **2 pont**
 - barátkozzék*
– Teljes hasonulás (írásban jelölt). (A *j* a *z*-hez egészében hasonul.) **2 pont**
- Keressetek egy-egy példát az alábbi meghatározásokra!
 - birtokos személyjeles, mély hangrendű főnév
– *harmatja/árja/házad* **1 pont**
 - felszólító módú, egyes szám második személyű ige
– *megérhess* **1 pont**
 - általános névmás

- *minden/mind/semmi* **1 pont**
- d) melléknévi igenév
- *kinyílt* **1 pont**

3. feladat (12 pont)

Találjatok ki egy rövid kis jelenetet, történetet a „*Ki mint vet, úgy arat.*” közmondás értelmének bemutatására, majd a zsűri előtt adjátok elő legfeljebb 3 percben!

Pontozás:

A jelenetre kapható maximális **12 pont** az alábbi részpontokból áll:

- a kapott közmondás, szólás megértése és helyesen értelmezett, alkalmazott előadása: **3 pont**
- a jelenet kidolgozottsága, az időkeret arányos kitöltése: **3 pont**
- az előadás ötletessége, kreativitás: **3 pont**
- a kommunikáció (akár nem verbális) minősége, érthető, világos közlés: **3 pont**

BOLYAI ANYANYELVI CSAPATVERSENY
ORSZÁGOS DÖNTŐ SZÓBELI FORDULÓ (2025. DECEMBER 13.)

7. g

FELADATOK ÉS MEGOLDÁSOK

1. feladat (5 pont)

Ellentétes jelentésű melléknévpárokat adunk meg összekeverve. Keressétek meg azokat a párokat, amelyek lehetnek egymás ellentétei! Vigyázat, a szavak között van egy kakukktozás!

<i>makrancos</i>	<i>korhely</i>	<i>gyámoltalan</i>	<i>mértékletes</i>
<i>talpraesett</i>	<i>komótos</i>	<i>kacér</i>	<i>nyeszlett</i>
	<i>daliás</i>	<i>szófogadó</i>	<i>szende</i>

Az ellentétpárok:
makrancos – szófogadó
korhely – mértékletes
kacér – szende
nyeszlett – daliás
gyámoltalan – talpraesett

A kakukktozás: komótos. Megtalált páronként **1-1 pont**

2. feladat (16 pont)

Olvassátok el az alábbi részletet, majd válaszoljatok a kérdésekre!

Népi köszöntő

*Sok számos esztendőket vígan megérhess,
napjaidat számlálni ne légyen terhes!
Az ég harmatja szívedet újítsa,
áldások árja házad elborítsa!*

*Tenéked minden öröm holtig adassék,
amellé meg semmi bú ne barátkozzék!
Légyen éltednek virága mind kinyílt,
szíved ne szenvedjen semmi sebes nyílt!*

Kérdések:

1. Milyen ünnepi alkalomra szól ez a köszöntő ének?
– Névnapi/születésnapra. (Egyéni ünnepi alkalomra.) **2 pont**
2. Hogyan kell értelmezni az ének második, valamint negyedik sorát?
– Ne legyen nehéz az életed, sok öröm, siker legyen a része az életednek (vagy a családotok életének). **2 pont**
3. Mely metaforikus szószerkezetek fejezik ki az élet örömeit, jó dolgait?
– *Az ég harmatja, áldások árja, éltednek virága.* Három jó válaszelem **2 pont**, két jó válaszelem **1 pont**. Csupán egy jó válaszelemért nem adható pont.
4. Milyen mássalhangzótörvény érvényesül az alábbi szavakban?
 - a) *harmatja*
– Összeolvadás. (A *t* és a *j* találkozása *tty*-nek hangzik.) **2 pont**
 - b) *újítsa*
– Összeolvadás. (A *t* és az *s* találkozása *ccs*-nek hangzik.) **2 pont**
 - c) *barátkozzék*
– Teljes hasonulás (írásban jelölt). (A *j* a *z*-hez egészében hasonul.) **2 pont**
5. Keressetek egy-egy példát az alábbi meghatározásokra!
 - a) birtokos személyjeles, mély hangrendű főnév
– *harmatja/árja/házad* **1 pont**
 - b) felszólító módú, egyes szám második személyű ige
– *megérhess* **1 pont**
 - c) általános névmás

- *minden/mind/semmi* **1 pont**
- d) melléknévi igenév
- *kinyílt* **1 pont**

3. feladat (12 pont)

Találjatok ki egy rövid kis jelenetet, történetet a „*Ki mint vet, úgy arat.*” közmondás értelmének bemutatására, majd a zsűri előtt adjátok elő legfeljebb 3 percben!

Pontozás:

A jelenetre kapható maximális **12 pont** az alábbi részpontokból áll:

- a kapott közmondás, szólás megértése és helyesen értelmezett, alkalmazott előadása: **3 pont**
- a jelenet kidolgozottsága, az időkeret arányos kitöltése: **3 pont**
- az előadás ötletessége, kreativitás: **3 pont**
- a kommunikáció (akár nem verbális) minősége, érthető, világos közlés: **3 pont**

BOLYAI ANYANYELVI CSAPATVERSENY
ORSZÁGOS DÖNTŐ SZÓBELI FORDULÓ (2025. DECEMBER 13.)

8. a

FELADATOK ÉS MEGOLDÁSOK

1. feladat (5 pont)

Ellentétes jelentésű melléknévpárokat adunk meg összekeverve. Keressétek meg azokat a párokat, amelyek lehetnek egymás ellentétei! Vigyázat, a szavak között van egy kakukktojás!

<i>kies</i>	<i>szilaj</i>	<i>mogorva</i>	<i>dőre</i>
<i>jámbor</i>	<i>elmés</i>	<i>szemérmes</i>	<i>ledér</i>
	<i>piperkőc</i>	<i>kedélyes</i>	<i>sivár</i>

Az ellentétpárok:

- kies – sivár
- szilaj – jámbor
- mogorva – kedélyes
- dőre – elmés
- szemérmes – ledér

A kakukktojás: piperkőc. Megtalált páronként **1-1 pont**

2. feladat (16 pont)

Olvassátok el az alábbi részletet, majd válaszoljatok a kérdésekre!

Pesti Gábor: Az lóról és szarvasról (16. századi állatmese)

Az ló viadalt tart vala a szarvassal, és mikoron az szarvas őtet el ízte volna az eledelről, az embernek kezde segítségért kenyergeni. Meg tére az emberrel ismeg a mezőre, és az szarvason gyézedelmet vőn, de maga készerítették az embernek mindenkoron kötele alatt lenni, zablát fel venni, és az embert nyergestől hátán viselni.

Kérdések:

1. Min vészett össze a ló a szarvassal?
– Azon, hogy kié legyen a táplálék. **2 pont**
2. Hiába nyerte meg az összecsapást a ló, mégsem lehetett maradéktalanul boldog. Miért?
– Azért, mert a győzelemnek az volt az ára, hogy elvesztette a szabadságát. **2 pont**
3. Magyarázzátok meg, mit jelentenek a szöveg alábbi szavai, kifejezései!
 - a) *készerítették*
– kényszerítve lett / arra kényszerítették, hogy... **2 pont**
 - b) *ismeg*
– ismét/újra **2 pont**
4. Melyik az az egy közmondás, amely leginkább megfelel a mese tanulságának?

<i>Sok lúd disznót győz.</i>	<i>Közös lónak túros a háta.</i>
<i>Bízzál, de nézd meg, kiben!</i>	<i>Ajándék lónak ne nézd a fogát!</i>

– Bízzál, de nézd meg, kiben! (Mert a ló ráfizetett, hogy bízott az emberben.) **2 pont**
5. Hogyan mondjuk mai magyar nyelven azt, hogy *vőn*, és mi a szófaja?
– Ma úgy mondjuk, hogy: 'vett'; és a szófaja ige. Csak az egyik helyes válaszelemért **1 pont**, mindkét helyes válaszelem esetén **2 pont**
6. Keressétek a szövegből egy-egy példát az alábbi szófajokra!
 - a) igeekötő
– *el/meg/fel* **1 pont**
 - b) névmás
– *őtet/maga* **1 pont**
 - c) névutó
– *alatt* **1 pont**
 - d) kötőszó
– *és/de* **1 pont**

3. feladat (12 pont)

Találjatok ki egy rövid kis jelenetet, történetet az „*Ebül szerzett jószág ebül vesz el.*” közmondás értelmének bemutatására, majd a zsűri előtt adjátok elő legfeljebb 3 percben!

Pontozás:

A jelenetre kapható maximális **12 pont** az alábbi részpontokból áll:

- a kapott közmondás, szólás megértése és helyesen értelmezett, alkalmazott előadása: **3 pont**
- a jelenet kidolgozottsága, az időkeret arányos kitöltése: **3 pont**
- az előadás ötletessége, kreativitás: **3 pont**
- a kommunikáció (akár nem verbális) minősége, érthető, világos közlés: **3 pont**

BOLYAI ANYANYELVI CSAPATVERSENY
ORSZÁGOS DÖNTŐ SZÓBELI FORDULÓ (2025. DECEMBER 13.)

8. g

FELADATOK ÉS MEGOLDÁSOK

1. feladat (5 pont)

Ellentétes jelentésű melléknévpárokat adunk meg összekeverve. Keressétek meg azokat a párokat, amelyek lehetnek egymás ellentétei! Vigyázat, a szavak között van egy kakukktojás!

<i>kies</i>	<i>szilaj</i>	<i>mogorva</i>	<i>dőre</i>
<i>jámbor</i>	<i>elmés</i>	<i>szemérmes</i>	<i>ledér</i>
	<i>piperkőc</i>	<i>kedélyes</i>	<i>sivár</i>

Az ellentétpárok:

- kies – sivár
- szilaj – jámbor
- mogorva – kedélyes
- dőre – elmés
- szemérmes – ledér

A kakukktojás: piperkőc. Megtalált páronként **1-1 pont**

2. feladat (16 pont)

Olvassátok el az alábbi részletet, majd válaszoljatok a kérdésekre!

Pesti Gábor: Az lóról és szarvasról (16. századi állatmese)

Az ló viadalt tart vala a szarvassal, és mikoron az szarvas őtet el ízte volna az eledelről, az embernek kezde segítségért kenyergeni. Meg tére az emberrel ismeg a mezőre, és az szarvason gyézedelmet vőn, de maga készerítették az embernek mindenkoron kötele alatt lenni, zablát fel venni, és az embert nyergestől hátán viselni.

Kérdések:

1. Min veszett össze a ló a szarvassal?
– Azon, hogy kié legyen a táplálék. **2 pont**
2. Hiába nyerte meg az összecsapást a ló, mégsem lehetett maradéktalanul boldog. Miért?
– Azért, mert a győzelemnek az volt az ára, hogy elvesztette a szabadságát. **2 pont**
3. Magyarazzátok meg, mit jelentenek a szöveg alábbi szavai, kifejezései!
 - a) *készerítették*
– kényszerítve lett / arra kényszerítették, hogy... **2 pont**
 - b) *ismeg*
– ismét/újra **2 pont**
4. Melyik az az egy közmondás, amely leginkább megfelel a mese tanulságának?

<i>Sok lúd disznót győz.</i>	<i>Közös lónak túros a háta.</i>
<i>Bízzál, de nézd meg, kiben!</i>	<i>Ajándék lónak ne nézd a fogát!</i>

– Bízzál, de nézd meg, kiben! (Mert a ló ráfizetett, hogy bízott az emberben.) **2 pont**
5. Hogyan mondjuk mai magyar nyelven azt, hogy *vőn*, és mi a szófaja?
– Ma úgy mondjuk, hogy: 'vett'; és a szófaja ige. Csak az egyik helyes válaszelemért **1 pont**, mindkét helyes válaszelem esetén **2 pont**
6. Keressétek a szövegből egy-egy példát az alábbi szófajokra!
 - a) igekötő
– *el/meg/fel* **1 pont**
 - b) névmás
– *őtet/maga* **1 pont**
 - c) névutó
– *alatt* **1 pont**
 - d) kötőszó
– *és/de* **1 pont**

3. feladat (12 pont)

Találjatok ki egy rövid kis jelenetet, történetet az „*Ebül szerzett jószág ebül vesz el.*” közmondás értelmének bemutatására, majd a zsűri előtt adjátok elő legfeljebb 3 percben!

Pontozás:

A jelenetre kapható maximális **12 pont** az alábbi részpontokból áll:

- a kapott közmondás, szólás megértése és helyesen értelmezett, alkalmazott előadása: **3 pont**
- a jelenet kidolgozottsága, az időkeret arányos kitöltése: **3 pont**
- az előadás ötletessége, kreativitás: **3 pont**
- a kommunikáció (akár nem verbális) minősége, érthető, világos közlés: **3 pont**